

TAALbuddy's: van spontaan idee

TAALbuddy's is een onderwijsprogramma voor mbo-studenten niveau 3 en 4 die studenten van niveau 1 en 2 gepersonaliseerd begeleiden bij taalproblemen. Het project startte drie jaar geleden binnen ROC Leeuwenborgh (nu: VISTA college) en de weg naar een landelijk keuzedeel is ingezet. De ingangstoets daartoe werd goedgekeurd door de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven (SBB, registratienummer W19040146). We zijn nu bezig met doorontwikkeling, en hopen na een positieve beoordeling van de eindtoets en validering op 1 januari 2020 een handtekening van de minister te krijgen. Tijd voor een nadere beschouwing: Wat is TAALbuddy's; hoe heeft het onderwijsprogramma zich ontwikkeld, wat valt te leren uit opgedane ervaringen en wat betekent dat voor de toekomst? **JOKE BREMMERS-MEIJERS**

WAT IS TAALBUDDY'S?

TAALbuddy's is een onderwijsprogramma waarin mbo-studenten van niveau 3 en 4 taalondersteuning bieden in één op één momenten aan studenten van niveau 1 en 2. Door een constructieve samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven krijgen de buddy's vijf professionele ondersteuningsmomenten met speciaal ontworpen lesmateriaal. Daarin worden onderwerpen behandeld als omgang met laaggeletterdheid en didactische aandachtspunten bij spreken, lezen en schrijven. Aan het eind van het programma krijgen de deelnemers een certificaat. Belangrijk om te weten is dat de inzet van de buddy's gebeurde in vrije tijd, met als drijfveer: iets willen betekenen voor de ander.

HET BELANG

TAALbuddy's richt zich op taalverbetering van de laaggeletterde mbo-student. "Laaggeletterdheid is een term voor mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Zij kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen niet het eindniveau vmbo of niveau mbo2/3." (Stichting Lezen & Schrijven, 2018).

Volgens De Greef, Segers en Ipektzidou, (2018) heeft taalverbetering direct effect op kansen van laaggeletterden voor onderwijs en arbeid; ook An de Moor (2018) legt een rechtstreeks verband tussen Nederlandse taalvaardigheid en succes. Naast de taalverbetering zijn er nog andere opbrengsten, zoals minder schaamte in contact, meer zelfvertrouwen, zelfstandigheid en zelfredzaamheid. (Achbab & Faddegon, 2018). Een investering dus die voor het individu belangrijk is, maar ook van betekenis kan zijn voor de samenleving. Laaggeletterdheid kost namelijk ruim 1,1 miljard euro per jaar aan uitkeringen en zorg (Pelgrim, 2018) en taalverbetering zou de kansen op zowel onderwijs als arbeid van deze groep aanzienlijk kunnen verbeteren (Stichting Lezen & Schrijven, 2019).

CONTEXT

TAALbuddy's past binnen de momenteel vigerende onderwijsprincipes van het gepersonaliseerd leren. Vanaf het begin stonden individuele vragen en behoeften van de taalvrager centraal. Binnen de vier dimensies van gepersonaliseerd leren (Loon, et al. 2016) is TAALbuddy's ontworpen met nadruk-

kelijke aandacht voor "zelfregie" en "individueel", in tegenstelling tot "externe regie" en "collectief".

Daarnaast zijn er een twee voorlopige aanwijzingen dat het onderwijsprogramma gunstige resultaten kan opleveren. In de eerste plaats maakt het gebruik van één op één begeleiding. Dit is volgens de leerpyramide van Bales zinvol, want "aan elkaar leren" betekent 90 % onthouden (Geciteerd uit Van Dale, 1954).

In de tweede plaats levert de landelijke cursus Taal voor het Leven, waar TAALbuddy's zich op baseert, gunstige resultaten. Zeventig procent van de

TAALBUDDY'S BEGON
DRIE JAAR GELEDEN ALS
SPONTAAN IDEE VOOR
EEN WEDSTRIJD

deelnemers ervaart betere taalvaardigheden en "de combinatie van onderwijskundige expertise, praktijkgericht lesmateriaal en getrainde vrijwilligers, zorgt voor de beste resultaten" (De Greef, Segers, & Ipektzidou, 2018; De Greef, Segers, Nijhuis & Lam, 2014).

HOE HEEFT HET ONDERWIJSPROGRAMMA ZICH ONTWIKKELD?

TAALbuddy's begon drie jaar geleden als spontaan idee voor een wedstrijd. Het ontstond uit passie voor en betrokkenheid bij een specifieke doelgroep. Studenten die weliswaar moeite hadden met de Nederlandse taal maar die sterk gemotiveerd waren om door te groeien. Studenten die na een reguliere les met duidelijke vragen kwamen om verder geholpen te worden. Studenten met persoonlijke, soms

tot landelijk keuzedeel

Drie taalkoppels uit de eerste lichting van het onderwijsprogramma TAALbuddy's

treurige en vaak ontroerende verhalen, die om allerlei redenen tot nu toe niet echt de kans hadden gekregen om hun talenten te verwezenlijken.

Voor deze doelgroep wilden wij iets betekenen. De gemeenschappelijke deler bleek niet moeilijk te vinden: vrijwel altijd ging het in de kern om vragen over taal. Lezen, schrijven, spreken. Binnen dit thema bleken de vragen en behoeften echter sterk individueel bepaald. Daarnaast waren er zo veel vragen en zo veel leergierigen dat het voor één centrale docent erg moeilijk zou worden om hier adequaat op te reageren. De oplossing lag dan ook in een onderwijsprogramma voor taalontwikkeling met één op één begeleiding door en voor studenten. Ziedaar: TAALbuddy's.

Het voorstel won een startupsubsidie van 20.000 euro bij ROC Leeuwenborgh

(nu: VISTA college) en kreeg met behulp van Project Canvas (Bos, et al., 2016) - een hulpmiddel om de hoofdlijnen van een project zichtbaar te maken - voldoende structuur, vooral in de vorm van concrete antwoorden op de vragen wat, hoe, wie, waarmee en waarbinnen?

Ook werd een belangrijk probleem duidelijk: hoe kunnen studentbuddy's gemotiveerd worden om in hun vrije tijd zomaar iets te doen voor een andere student? Tijdens de eerste werkingen lag de nadruk vooral op het feit dat de buddy's voor een ander betekenisvol konden zijn. Pas later kregen de buddy's, door samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven, aanvullend onderwijs en een erkend certificaat. Hiermee wist TAALbuddy's niet alleen de begeleiding van de buddy's te professionaliseren maar ook studenten te binden (een certificaat geeft gewicht

DE INZET VAN
DE BUDDY'S GEBEURDE
IN VRIJE TIJD, MET ALS
DRIJFVEER: IETS WILLEN
BETEKENEN VOOR
DE ANDER

aan een cv).

Toen de eerste versie eenmaal op de rails stond, bleek de uitvoering bepaald geen sinecure. Zo waren er problemen bij de selectie en inzet van buddy's (vooral roosters die niet op elkaar afgestemd waren), bleken er meer taalvragers dan buddy's te zijn en moesten ondersteuningsmomenten buiten het reguliere lesprogramma gepland worden (altijd in de avonduren).

»

Toch kwam er ook veel energie en enthousiasme los. De buddy's brachten interessante casussen naar voren, ze wilden iets betekenen voor een ander en de roosterproblemen werden met de nodige creativiteit opgelost. Daarnaast bracht het late onderwijstijdstip een onverwacht aandachtspunt met zich mee. Vóór de start van het onderwijs werd gezamenlijk gegeten en daarbij bleek dat een informeel gespreksmoment voor deze vorm van onderwijs bijzonder nuttig is. De buddy's wilden hun ervaringen graag delen. In de toekomst zullen intervisies dan ook een vast onderdeel van het programma worden.

Juist deze informelere start bood mogelijkheid tot Bildung (Humboldt, in Bohnenn & De Greef, 2019). Niet enkel de doelgerichtheid om taal te verbete-

ren maar ook nadruk op persoonlijke vorming, maatschappelijke betrokkenheid en ontmoeten van de ander bleek essentieel. Deelnemers aan het project schreven: "Het doet me goed als ik kan helpen" en "dankzij de TAALbuddy's leer ik ook andere mensen kennen hier in Nederland."

Nadat het programma drie keer met succes in Maastricht had gedraaid, werd het overgenomen door het CITAVERDE college in Horst. Zij gaven het project een eigen invulling: geen landelijk erkend certificaat, wel een bewijs van deelname; niet in vrije tijd, maar gekoppeld aan onderwijstijd, binnen reeds bestaande taalblokken. Als verheugend resultaat constateerden de initiatiefnemers bij de taalvragers een groei van sociale vaardigheden.

WAT VALT TE LEREN UIT OPGEDANE ERVARINGEN? (EEN SWOT-ANALYSE)

De ervaringen van alle betrokkenen binnen het VISTA college werden verzameld en geanalyseerd. Voor de taalbuddy's waren er evaluatieve vragenlijsten; de taalvragers mochten op hun niveau een eigen evaluatie schrijven. Daarbij kwamen de ervaringen van Stichting Lezen & Schrijven en die van de leden van de projectgroep. Dat levert de volgende SWOT-analyse op:

Sterk

- > TAALbuddy's is gebaseerd op een vigerende onderwijsvisie: gepersonaliseerd leren;
- > De leerpyramide van Bales en onderzoek naar "Taal voor het leven" ondersteunen het idee dat TAALbuddy's gunstige resultaten kan opleveren;
- > Speciaal voor TAALbuddy's is nieuw, op de doelgroep gericht materiaal ontworpen;
- > Het landelijk erkende certificaat is voor de buddy's een positieve stimulans;
- > Na de startupsubsidie heeft het management van Educatie/Entree jaarlijks 0,2 Fte ter beschikking gesteld voor continuering van het project;
- > Landelijk is er veel steun voor en enthousiasme over TAALbuddy's. De lobby op de eerste landelijke Entree liet een breed gedragen interesse zien;
- > TAALbuddy's is meer dan taal. De betekenis ligt ook in iets voor elkaar doen, actief betrokken burger zijn;
- > De sociale wereld van de taalvragers wordt groter en sociale vaardigheden nemen toe;
- > Het enthousiaste karakter van de projectgroep zorgt ervoor dat het project ook bij tegenslagen doorgang vindt.

Zwak

- > Er is meer vraag naar buddy's dan aanbod;

advertentie

Geen zorgen meer over (dag)roostering?

Besteed het uit tegen lage kosten

Geen zorgen bij uitval en piekbelasting

Samen werken aan een langdurige oplossing

Neem contact met mij op:
085-0220778

Anna ontzorgt

Meer tijd voor onderwijs

info@annaontzorgt.nl
www.annaontzorgt.nl

- > Veel (gemotiveerde) buddy's haken af omdat ze er de (vrije) tijd niet voor hebben;
- > Intersectoraal ontstaan roosterproblemen;
- > De tijd die leden van de projectgroep aan hun werk besteden staat niet in verhouding tot de begrote Fte's.

Kansen

- > Laaggeletterden worden in het onderwijs snel ontdekt (door de aard van het onderwijs: toetsing, bevestiging, beoordelingen);
- > De samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven is constructief en levert onderzoeksgegevens voor soortgelijke trajecten;
- > Door eenzelfde roostermoment intersectoraal vast te leggen worden de roosterproblemen opgelost;
- > De nieuwe inburgeringswet (Overheid, 2020) transposeert geld naar de gemeente, die daardoor financieel partner kan worden.

Bedreigingen

- > Binnen het VISTA college vinden jaarlijkse onderhandelingen plaats over de werkverdeling; in principe zou het management elk jaar kunnen besluiten om de huidige 0,2 Fte niet te continueren. Dit veroorzaakt steeds weer opnieuw onzekerheid;
- > Het aantal allochtone studenten binnen MBO-1 daalt omdat in het huidige politieke klimaat hogere eisen worden gesteld aan de toelating van vluchtelingen.

WAT BETEKENT DAT VOOR DE TOEKOMST?

Een belangrijk aandachtspunt dat uit de SWOT-analyse naar voren komt is dat de vraag naar taalbuddy's groter is dan het aanbod, mede omdat buddy's dit in hun vrije tijd doen. De oplossing: verankering in onderwijs en dus ontwikkeling tot keuzedeel. Deze weg is ingezet, want zoals beschreven in de inleiding, werd de ingangstoets door het SBB goedgekeurd en hopen we op 1 januari 2020 een handtekening van de

minister te krijgen.

Daarnaast dienen in de toekomst intervisiemomenten ingericht te worden. Ook zou het goed zijn om theoretische onderbouwing te realiseren middels een promotieonderzoek. Tenslotte moet er - niet onbelangrijk - aandacht zijn voor de financiering: onderhandeling met de nieuwe partner, de gemeente, is een vereiste.

CONCLUSIES

1. TAALbuddy's kan een actieve rol spelen om laaggeletterdheid onder MBO 1 en 2 studenten te verkleinen, waardoor meer kansen voor deze doelgroep ontstaan op arbeid en doorstroom in het onderwijs;
2. TAALbuddy's past binnen gepersonaliseerd onderwijs omdat het individuele leerproces van de taalvrager centraal staat middels zelfregie en aandacht voor het individu;
3. Uit literatuur en onderzoek zijn aanwijzingen te destilleren dat TAALbuddy's gunstige resultaten kan opleveren met betrekking tot leerrendement;
4. Door één op één begeleiding voor en door studenten ontsluit TAALbuddy's begeleidingcapaciteit en didactische mogelijkheden die door enkel docenten niet gerealiseerd kunnen worden;
5. TAALbuddy's is meer dan taal alleen, het bevat elementen van Bildung, actief burgerschap en maatschappelijke betrokkenheid;
6. De theoretische onderbouwing van TAALbuddy's vraagt om nader onderzoek. ■

DRS. JOKE BREMMERS-MEIJERS IS INITIATOR PROJECT TAALBUDDY'S, VISTA COLLEGE. ANDERE LEDEN VAN DE PROJECTGROEP: JUDITH WOLFS EN LIEKE STEVENS.

In jan/febr 2020 volgt in Profiel artikel twee over TAALbuddy's, waarin praktische adviezen te lezen zijn voor iedereen die binnen de eigen organisatie TAALbuddy's wil opstarten.

TAALBUDDY'S PAST BINNEN DE MOMENTEEL VIGERENDE ONDERWIJS-PRINCIPES VAN HET GEPERSONALISEERD LEREN

Interessante websites

Meer weten over het keuzedeel TAALbuddy's:

- > <https://www.s-bb.nl/node/61404/taalbuddys>
- > *Meer weten over laaggeletterdheid en samenhangende taaltrajecten:* <https://www.lezenenschrijven.nl/>
- > *Meer weten over het Canvas model:* <https://www.twynstraguddeken-nisbank.nl/de-vijftien-elementen-van-het-project-canvas>
- > *Meer weten over gepersonaliseerd leren:* <https://www.ixperium.nl/wp-content/uploads/2019/02/iXperium-Dimensies-van-gepersonaliseerd-leren.pdf>
- > *Meer weten over de inburgeringswet:* <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2018/07/02/inburgering-op-de-schop-nieuwkomers-zo-snel-mogelijk-aan-het-werk-leenstelsel-afgeschaft>

De literatuurlijst kan worden opgevraagd via een mail naar: j.bremmers-meijers@leeuwenborgh.nl